

SEANCES DU MERCREDI 23 MAI 1984
VERGADERINGEN VAN WOENSDAG 23 MEI 1984ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES

Page 2436.

PROJETS DE LOI (Discussion):

Projet de loi contenant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1984.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1983.

Projet de loi ajustant le budget du ministère des Affaires économiques de l'année budgétaire 1983 (transmis par la Chambre des représentants).

Interpellation jointe de M. Lagneau au secrétaire d'Etat à l'Energie et aux Classes moyennes sur « les fournitures de gaz naturel à l'industrie de l'azote à Tertre ».

Discussion générale. — *Orateurs*: MM. T. Declercq, rapporteur, de Wasseige, Deprez, Nicolas, Op 't Eynde, François, p. 2436.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 2436.

ONTWERPEN VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1984.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1983.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van het ministerie van Economische Zaken voor het begrotingsjaar 1983 (overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers).

Toegevoegde interpellatie van de heer Lagneau tot de staatssecretaris voor Energie en Middenstand over « de levering van aardgas aan de stikstofindustrie te Tertre ».

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heren T. Declercq, rapporteur, de Wasseige, Deprez, Nicolas, Op 't Eynde, François, blz. 2436.

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

M. Coen, secrétaire, prend place au bureau.
De heer Coen, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 05 m.
De vergadering wordt geopend te 10 u. 05 m.

CONGES — VERLOF

M. Février, à l'étranger, demande un congé.
Vraagt verlof: de heer Février, in het buitenland.
— Ce congé est accordé.
Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Hiernaux, Decoster, Gramme et Grosjean, pour des devoirs administratifs; Califice, Mmes Saive-Boniver et Coorens, pour d'autres devoirs; MM. P. Peeters, à l'étranger; Vangeel, pour deuil familial, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Hiernaux, Decoster, Gramme en Grosjean, wegens bestuursplichten; Califice, de dames Saive-Boniver en Coorens, wegens andere plichten; de heren P. Peeters, in het buitenland; Vangeel, wegens familierouw.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1984

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1983

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE BEGROTING VAN HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN VOOR HET BEGROTINGSJAAR 1983 (OVERGEZONDEN DOOR DE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS)

Algemene beraadslaging

TOEGEVOEGDE INTERPELLATIE VAN DE HEER LAGNEAU TOT DE STAATSECRETARIS VOOR ENERGIE EN MIDDENSTAND OVER «DE LEVERING VAN AARDGAS AAN DE STIKSTOFINDUSTRIE TE TERTRE»

PROJET DE LOI CONTENANT LE BUDGET DU MINISTERE DES AFFAIRES ECONOMIQUES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1984

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DES AFFAIRES ECONOMIQUES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1983

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DU MINISTERE DES AFFAIRES ECONOMIQUES DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1983 (TRANSMIS PAR LA CHAMBRE DES REPRESENTANTS)

Discussion générale

INTERPELLATION JOINTE DE M. LAGNEAU AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENERGIE ET AUX CLASSES MOYENNES SUR «LES FOURNITURES DE GAZ NATUREL A L'INDUSTRIE DE L'AZOTE A TERTRE»

De Voorzitter. — Aan de orde is het onderzoek van de drie ontwerpen van wet betreffende de begroting van het ministerie van Economische Zaken waarvan het derde is overgezonden door de Kamer van volksvertegenwoordigers. Aan deze bespreking is de interpellatie toegevoegd van de heer Lagneau tot de staatssecretaris voor Energie en Middenstand.

Nous abordons l'examen des trois projets de loi relatifs au budget des Affaires économiques dont le dernier nous a été transmis par la Chambre des représentants. A cette discussion est jointe l'interpellation de M. Lagneau au secrétaire d'Etat à l'Energie et aux Classes moyennes.

La discussion générale est ouverte.

De algemene bespreking is geopend.

Het woord is aan de rapporteur.

De heer T. Declercq, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de bespreking in de commissie van de begroting van Economische Zaken werd ingeleid door de bevoegde minister.

Het eerste deel van de inleiding ging over de evolutie van de conjunctuur in het buitenland en in België. De economische conjunctuur van de industrielanden verbeterde in 1984: vrij sterk in de Verenigde Staten maar zwakker in Europa. Voor de Europese Gemeenschap als geheel zijn de vooruitzichten gunstiger dan in het recente verleden. Uit een mededeling van de Commissie aan de Raad van ministers van de Europese Gemeenschappen blijkt dat voor 1984 een toename met 2 pct. in het vooruitzicht wordt gesteld daar waar voor 1983 slechts 1,5 pct. groei werd voorspeld.

Als elementen die deze gunstige vooruitzichten ondersteunen, worden vermeld een toenemende convergentie van het economisch verloop in de Lid-Staten, de verbetering van de wereldhandel vooral onder impuls van de Verenigde Staten, de verbetering van de productievoorzichten in

de Gemeenschap en meer uitgesproken investeringsintenties voor de nijverheid in 1984.

Als schaduwzijden blijven evenwel bestaan:

De omvang van de overheidstekorten in de Verenigde Staten met als gevolg een nieuwe verhoging van de rentevoeten in 1983;

De uiterst zware schuldenlast van veel ontwikkelingslanden. Deze situatie weegt niet alleen op de broze economie van tal van ontwikkelingslanden, maar hindert ook de ontplooiing van het internationaal krediet.

De gegevens in verband met de conjunctuur in België worden door de minister met grote omzichtigheid naar voren geschoven. Deze zijn:

Een verbetering van de investeringen, evenwel ongelijk naargelang van de sectoren;

Een stabilisatie van het gezinsverbruik;

Een stijging in waarde en volume van de export.

Er is verder een beperkte maar algemeen verspreide produktiegroei in tal van sectoren en er is vertraging van de toename van de werkloosheid, vooral bij de jongeren.

Er is, tenslotte, een stabilisatie van de inflatie rond 7 pct.

De gegevens die ons recent bereikten, onderstrepen dat opnieuw.

Verheugend is het herstel van de Belgische frank na een moeilijke periode.

Het besluit over het conjunctuurverloop is dan ook uiterst voorzichtig en wordt in volgende termen geformuleerd.

«Zo er sprake is van conjunctuurverbeteringen, dan moet dit toch weer duidelijk binnen fundamentele perken worden gezien, namelijk:

De ontwikkeling van de internationale financiële betrekkingen;

De schuldenlast van de derde wereld;

De rentestand;

De industriële herstructurering;

De oriëntering van de nieuwe investeringstrends.»

Als schaduwpunt komt daarbij de belabberde toestand van de overheidsfinanciën in tal van landen. Bovendien is er als fundamentele beperking, het absolute hoogtepunt van de volledige werkloosheid.

In een tweede deel gaf de minister een overzicht van de aangevraagde kredieten. Hierbij ging de meeste aandacht naar het Nationaal Solidariteitsfonds.

In titel IV van de begroting 1984 werden naast het reeds bestaande vroegere Nationaal Solidariteitsfonds, artikel 60.03 A, twee andere fondsen opgericht en ingeschreven onder duidelijk onderscheiden begrotingsartikelen, namelijk artikel 66.08.A, Nationaal Solidariteitsfonds — nationale sectoren in Vlaanderen, en artikel 66.09.A, Nationaal Solidariteitsfonds — nationale sectoren in Wallonië. Dit gebeurde in uitvoering van het politiek akkoord van 26 juli 1983 en van de wet van 5 maart 1984 betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de gemeenschappen en de gewesten.

Het mechanisme van deze ingrijpende operatie werkt als volgt: de uitgaven van het Fonds voor Vlaanderen vertegenwoordigen de lasten ingevolge de herstructurering van de nationale sectoren in Vlaanderen voor zover zij zich situeren boven de enveloppes vastgesteld bij beslissing van de Ministerraad of van het Ministerieel Comité voor economische en sociale coördinatie vóór 1 augustus 1983. De uitgaven van het Fonds voor Wallonië vertegenwoordigen de lasten ingevolge de herstructurering van de nationale sectoren in Wallonië voor zover zij zich situeren boven de enveloppes die werden vastgesteld bij beslissing van de Ministerraad of van het Ministerieel Comité voor economische en sociale coördinatie vóór 1 augustus 1983. Voor de nationale sectoren in Wallonië dient evenwel te worden opgemerkt dat dit geldt, exclusief de enveloppe van 27 miljard, die vastgelegd werd bij beslissing van de Ministerraad van 26 juli 1983.

De stijging van deze beide fondsen gebeurt door de financiering ingeschreven in de wet van 5 maart 1984 betreffende de saldi en de lasten van het verleden van de gemeenschappen en de gewesten in de nationale economische sectoren en, aanvullend, zo nodig, door de overschrijving van ordonnanceringskredieten voortkomend uit de schrapping van vastleggingskredieten bestemd voor nationale investeringen in het betrokken gewest. De beschikbare saldi op deze beide artikelen zullen worden overgedragen naar het Fonds voor Industriële Vernieuwing op een voor het betrokken gewest bijzondere rekening ten behoeve van het reconver-

siebeleid. Die overdracht wordt bepaald bij artikel 15 van het voorliggend ontwerp van wet.

Wat de steenkolenlijverheid betreft, worden in de begroting 1984 geen kredieten meer ingeschreven ter alimentatie van het Fonds voor de steenkolenlijverheid voor interestlasten en kapitaalaflossingen voor aangegane leningen. Die kredieten zijn ingeschreven in het enig artikel, Nationale Maatschappij Nationale Sectoren, ter stijving van het Nationaal Solidariteitsfonds, gemeenschappelijke sectie. Er blijft echter een krediet ingeschreven in artikel 23.03, sectie 31, titel I, voor het Fonds voor de steenkolenlijverheid ten bedrage van 170 miljoen. Die 170 miljoen dienen voor de dekking van de lasten voortvloeiende uit de toepassing van de beschikkingen van de commissie van de EG van 25 juli 1973 betreffende de cokeskolven, de cokes voor de ijzer- en staalindustrie in de Gemeenschap en voor de eventuele regularisatie van de voor-schotten voor exploitatieverliezen van de steenkoolmijnen.

De vastleggingsmachtigingen van anderhalf miljard voor het Fonds voor Industriële Vernieuwing zijn bestemd voor de uitvoering van reconversie- en vernieuwingsprojecten die goedgekeurd werden door het Ministerieel Comité voor economische en sociale coördinatie in de vergadering van 20 januari 1983.

Voor het wetenschappelijk onderzoek, de investeringskredieten inbegrepen, werden de lopende uitgaven voor 1984 met 5,3 pct. verhoogd ten opzichte van 1983 en aldus op 6 276,5 miljoen gebracht. De kapitaaluitgaven daarentegen ondergingen een forse vermindering met 310 miljoen of 10,6 pct. ten opzichte van 1983 en werden aldus teruggebracht tot 2 599,8 miljoen. Deze uitgesproken vermindering is het gevolg van het feit dat in de ontwerp-begroting voor 1984 geen kredieten werden uitgetrokken voor Kalkar, vermits België's formele verbintenis in het project SNR-300 in 1983 ten einde is gekomen.

Als voornaamste begrotingsposten in verband met het wetenschappelijk onderzoek vermelden wij onder meer het Europese Centrum voor kernonderzoek te Genève. Deze kredieten stegen met 29,3 miljoen tot 768 miljoen. Op te merken valt dat deze post ingevolge een beslissing van de Raad van het Europese Centrum waarschijnlijk zal worden verminderd. Deze vermindering zal worden ingeschreven op het aanpassingsblad.

De kredieten waarin wordt voorzien voor het IWONL en de prototypes zullen in het aanpassingsblad bij de begroting voor 1984 kunnen worden verminderd nadat bij regeringsbeslissing een gedeelte van deze kredieten zal worden geregionaliseerd.

Voor het Inix is er een lichte vermindering van de toelage vast te stellen. De centra voor studie en onderzoek inzake kernenergie krijgen daarentegen een verhoging van de toelage. Voor het IIKW bedraagt deze verhoging 5,6 pct. en voor het SCK en het Ire 6,5 pct.

De toelage voor de instelling voor de ontwikkeling van ondergrondse vergassing wordt met 4,9 pct. verminderd. Er is dus op dit gebied een uitgesproken tendens tot besparing.

Het derde gedeelte van de uiteenzetting van de minister handelt over het beleid van het departement.

Wat het prijsbeleid betreft, kunnen volgende gegevens worden aangegeven. De politiek van selectieve prijsblokkering zal worden voortgezet. Er is een stijging van de inflatie met 7,16 pct. tegenover een geraamde stijging van 7 pct. Op te merken valt evenwel dat in vergelijking met de andere EG-landen de positie van België op dat vlak bevredigend is. Wij blijven met 1 pct. onder het Europese gemiddelde van 8,1 pct. Het nieuwe indexcijfer is van kracht sinds 1 januari 1984 met als referentiejaar 1981. Voor 1984 wordt het inflatiepercentage op 6 pct. op jaarbasis geraamd. Het strikte prijsbeleid, waarover afspraken werden gemaakt in het saneringsplan van 15 maart 1984, zal gehandhaafd blijven tot het einde van 1987.

De doelstellingen voor het industrieel beleid blijven ongewijzigd: de versteviging van de structuur van de onderneming, de ontwikkeling van toekomstgerichte activiteiten en de verdediging en zo mogelijk de bevordering van de tewerkstelling.

Met betrekking tot de grote sectoren die in crisis verkeren werden een aantal hoopgevende resultaten geboekt. De minister getuigt van een gematigd optimisme wat de staalnijverheid betreft. In het verslag staat te lezen: «Er tekent zich opnieuw een zekere toekomst af.» Maar deze blijft verbonden aan de naleving van de door de EG georganiseerde solidariteit in de anti-crisismaatregelen.

Wat de textiel betreft, valt een opvallend succes te noteren voor het herstructureringsplan, maar de noodzaak blijft bestaan om de actie

te blijven steunen van de Gatt-commissie inzake organisatie van de internationale textielhandel.

Voor de scheepsbouw werd het zogenaamde strategisch minimum bereikt dank zij een sterke financiële inspanning, zodat een duidelijke voorsprong werd genomen ten aanzien van onze partners van de EG. De buitenlandse concurrentie van landen als Korea, Polen en Brazilië blijft uiterst zwaar. In de scheepsherstelling werd een aanvang gemaakt met het herstructureringsplan. Het innovatiebeleid en de reconversie worden pro memorie vermeld, omdat de concrete uitwerkingsmodaliteiten het voorwerp uitmaken van de herstellwet die thans in de Kamer wordt behandeld.

Wat het energiebeleid betreft, kunnen de volgende vaststellingen worden gemaakt. Het zichtbaar primair energieverbruik daalde in 1983 met 5 pct. ten aanzien van 1982. Het betreft vooral aardolie en vaste brandstoffen, zodat de diversificatie in het verbruikspatroon verbeterd wordt en het aandeel van de aardolie, 40 pct. benadert in de energiebalans. Dit is het streefdoel dat door de EG werd vooropgezet voor 1990. Tevens bereikt men hierdoor een uitgesproken verbetering van de handelsbalans op het stuk van de energie-invoer. Inzake de prijzen van de energiedragers daarentegen dient opgemerkt te worden dat deze sedert 1973 met uitzondering van de prijzen voor elektrische energie, duidelijk meer zijn gestegen dan de consumptieprijzen.

In uitvoering van de resoluties van de Wetgevende Kamers inzake energiebeleid werden specifieke maatregelen genomen tot valorisatie van de eigen energieproductie en voor het voeren van een politiek van rationeel energieverbruik.

Een reeks maatregelen werden getroffen om de afname van Belgische steenkolen te verzekeren. Als groot succes dient vermeld te worden het contract gesloten tussen de Kempische Steenkolenmijnen en de elektriciteitsproducenten voor een minimumafname per jaar van 2,1 miljoen ton, en dit gedurende een periode van vier jaar. Bovendien is er ook de beslissing om een bijkomende afnamecapaciteit van steenkolen te verzekeren in een basiscentrale van Limburg, ten belope van 400 megawatt, over twee jaar gespreid. Tenslotte is er de diepgaande studie naar nieuwe afnamecapaciteiten voor de Limburgse steenkolen.

Op verzoek van een aantal leden van de commissie werden door de minister gegevens verstrekt inzake rationeel energieverbruik. Deze gegevens werden aangevuld met een overzicht van de financiële aanmoedigingsmaatregelen voor een rationeel energieverbruik op nationaal vlak.

Wij geven de gegevens daarover in bijlage 1 van het verslag.

De minister verstrekte ook nog gegevens over een drietal actuele dossiers.

Inzake de kerncentrale van Chooz werd een principieel akkoord met Frankrijk gesloten doch bepaalde problemen moeten nog worden opgelost.

De financiering met staatswaarborg van het project LNG-terminal te Zeebrugge wordt voortgezet tot een maximumbedrag van 20 miljard. De onderhandelingen met Algerije worden op gang gebracht om het gascontract te wijzigen inzake de prijs, de te leveren hoeveelheid en de duur van de levering.

Inzake het dossier-Eurochemie heeft Synatom een studiegroep opgericht om de technische, de economische en de veiligheidsaspecten verbonden aan het opstarten van dit bedrijf te onderzoeken. De resultaten van dit onderzoek zullen medio 1984 bekend zijn. Synatom zal een beslissing treffen op basis van die resultaten.

De minister verstrekte eveneens tekst en uitleg over een aantal aanhangige wetsontwerpen en wetsontwerpen in voorbereiding.

Hierbij vermelden wij het wetsontwerp betreffende het revisoraat, het wetsontwerp over de opsporing van de ondernemingen in moeilijkheden, dat een afgezwakte versie van het wetsontwerp inzake beheer met bijstand is, het wetsontwerp inzake aansprakelijkheid bij een kernongeval, dat thans voor onderzoek bij uw commissie voor Economische Aangelegenheden berust, het voorontwerp over de informatie en de bescherming van de gebruiker, met speciale aandacht voor problemen bij postorderverkoop, reglementering van gebruikerskredieten door een wetsontwerp, en het lang verwachte wetsontwerp inzake de concurrentie.

Als rapporteur hoop ik dat deze aangekondigde wetsontwerpen, die inspelen op een werkelijke noodzaak en van die aard zijn om onze economische wetgeving aan te passen aan tal van nieuw-gerezen problemen, zo vlug mogelijk worden ingediend bij de Wetgevende Kamers, als dit voorts nog niet gebeurd is.

Het ligt niet in mijn bedoeling in detail in te gaan op de vragen en opmerkingen door de leden van de commissie geformuleerd naar

aanleiding van de inleiding van de minister. Ik neem aan dat deze opmerkingen, bezwaren en vragen ook hier tijdens de openbare behandeling zullen worden naar voor gebracht.

Ik beperk mij tot het aangeven van de hoofdthema's van de bespreking.

Er werden vragen gesteld over het deflatorisch karakter van het gevoerde beleid, onder meer ingevolge de loonpolitiek.

Er werd vrij uitvoerig gehandeld over het prijsbeleid, waarvan de doelmatigheid in twijfel werd getrokken en waarbij uitgebreid werd ingegaan op de mechanismen van het prijsbeleid.

De representativiteit van het indexcijfer werd in twijfel getrokken, vooral de weergave van het veranderde bestedingspatroon van grote groepen van de bevolking, dat ingevolge de crisis grondig zou zijn gewijzigd.

Uiteraard werden er ook vragen gesteld over het reconversiebeleid en de dossiers in verband met de erkenning van T-zones.

Andere opmerkingen hadden te maken met de concurrentiepositie van de ondernemingen en het overdreven belang dat hierbij wordt gehecht aan de loonfactor.

Op de vraag of het mogelijk was de gevolgen van het spaarplan op de investeringen te becijferen, antwoordde de minister ontkennend. Hij verwees ook naar het overleg dat moet worden georganiseerd tussen de sociale partners en de regering. Ook de noodzaak van herscholing van de werknemers, vooral van de oudere werknemers, kwam aan bod. Verder werden precieze inlichtingen gegeven over de huidige stand van het dossier-Chooz. De minister bevestigde dat de Dienst voor nijverheidsbevordering definitief werd afgeschaft en dat het personeel werd overgeheveld, deels naar de administratie van Economische Zaken, deels naar de administratie van het Vlaamse, Waalse en Brusselse Gewest.

Nog andere vragen betroffen het Nationaal Instituut voor de Statistiek dat volgens verschillende leden, en ook volgens de minister, over meer middelen zou moeten beschikken om zijn opdracht naar behoren te kunnen uitvoeren.

Een laatste reeks vragen handelde over het rationeel energieverbruik.

In de artikelsgewijze bespreking werd dieper ingegaan op concrete dossiers meer bepaald in verband met de filmindustrie, de Kempense steenkoolmijnen, het rationeel energieverbruik en het wetenschappelijk onderzoek. Een zeer gedetailleerde informatie werd verstrekt in verband met de zogenoemde Invest-maatschappijen. Deze vindt men dan ook terug in het verslag. Even gedetailleerd werden inlichtingen verstrekt nopens het Kalkar-project en ook de alternatieve energiebronnen kregen de nodige aandacht.

Tenslotte werd uitvoerig gehandeld over de fondsen. De lijst is wel indrukwekkend. Zo werd gehandeld over het Fonds voor economische expansie en de regionale reconversie, het Nationaal Solidariteitsfonds, het Fonds voor Industriële Vernieuwing, het Fonds voor hulpverlening aan de steenkolennijverheid, het Fonds tot dekking van de kosten van het centrum voor informatieverwerking, het Fonds voor het toekennen van subsidies voor prototypes en gevorderd technologisch onderzoek. Een aantal leden twijfelen aan de noodzaak en het nut van deze fondsen en gewagen zelfs van een wildgroei. In de artikelsgewijze bespreking werden eveneens inlichtingen gegeven nopens de afwikkeling van het dossier van de petroleumgebonden activiteiten.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb mij in dit verslag beperkt tot een summier weergave van de bespreking van de begroting van Economische Zaken voor 1984. Verschillende collega's zullen op deze punten dieper willen ingaan. Ook zullen bepaalde punten nog verder worden behandeld in de loop van de volgende weken wanneer de herstellwet zal worden besproken.

Ik wil er tenslotte nog aan toevoegen dat het ontwerp van wet houdende de begroting van Economische Zaken voor 1984 evenals het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting 1983 in de commissie werden goedgekeurd met tien stemmen tegen zes. (*Applaus op talrijke banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, je voudrais d'abord remercier M. Declercq de son rapport et de l'excellent résumé qu'il vient de tracer de la position exposée longuement, en commission, par le ministre sur la politique générale et sur celle plus spécifique de son département. Il a souligné aussi avec beaucoup de précision les domaines qui ont retenu l'attention des membres de la

commission et sur lesquels des contradictions se sont manifestées, ou des oppositions à la position du gouvernement. Nul doute que ce seront là les thèmes qui seront repris tout au long du présent débat, du moins, je le souhaite en tant que président de la commission.

J'ouvre le feu immédiatement en abordant quatre sujets principaux : la politique générale et notamment la politique des prix, les secteurs nationaux, la recherche appliquée et quelques points plus particuliers.

En ce qui concerne la politique générale, je ne reprendrai pas toute la démonstration qui fut faite à de nombreuses reprises déjà. Les effets déflatatoires de la politique d'austérité se mesurent de manière très précise, en termes d'emploi et de réduction de la consommation privée, les chiffres récents s'avérant, en la matière, significatifs : moins 4 p.c. en termes réels. Ces effets déflatatoires se manifestent également, nous le soulignons depuis fort longtemps, par un déficit des finances publiques qu'on ne parvient pas à combler malgré les mesures d'économie qui sont prises, et ce pour la simple raison que cette politique entraîne des réductions de revenus, d'activités, de consommation et, automatiquement, des réductions dans les recettes fiscales et dans les recettes de cotisations de la sécurité sociale.

Ainsi, à mesure qu'on essaie de combler un trou, la politique du gouvernement en crée, par la même occasion, un autre.

Quant au franc belge, s'il jouit d'un certain répit, ce luxe n'est que passager étant donné, d'une part, les mouvements sociaux qui en Allemagne affaiblissent le deutsche Mark ou, du moins, la spéculation relative au deutsche Mark qui ne poursuit plus sa progression vers le haut, et d'autre part, une nouvelle montée du dollar.

Des circonstances tout à fait extérieures protègent momentanément le franc belge qui, par ailleurs, reste d'une faiblesse étonnante, résultat de la politique du gouvernement.

Sans doute me diriez-vous, monsieur le ministre, que durant ces derniers mois, le chômage s'est réduit et que l'on commence à voir poindre les résultats bénéfiques que vous annonciez voici un peu plus de deux ans. Il faut voir les choses de manière objective : si l'on considère le chômage en tenant compte de la répartition par région, on s'aperçoit qu'il diminue très légèrement en Flandre, mais qu'il continue à croître en Wallonie et à Bruxelles.

Les résultats de votre politique bloquent ou freinent en tout cas la nécessaire reconversion de l'économie wallonne. La demande intérieure est insuffisamment stimulée pour permettre la création et/ou le développement d'entreprises.

Par ailleurs, les prix ne cessent d'augmenter et le taux d'inflation se situe largement au-delà des 7 p.c. Si, comme notre rapporteur l'a souligné, notre taux est inférieur d'un point environ à la moyenne européenne, il ne faut pas perdre de vue que cette moyenne est obtenue en comparant les pays dont les taux d'inflation sont extrêmement élevés mais diminuent d'année en année, comme c'est le cas en France ou en Italie, alors que dans notre pays le taux d'inflation croît d'année en année ; aujourd'hui nous sommes passés dans le groupe de pays qui enregistrent un taux d'inflation moyen voire élevé.

Notre situation se dégrade par rapport à la moyenne européenne, même si nous nous situons légèrement en deça de celle-ci. J'en viens à croire que la politique inflatoire du point de vue des prix et déflatatoire du point de vue de l'activité économique est, sinon voulue, du moins tolérée, admise, voire souhaitée par le gouvernement. En raison de l'endettement public, on a tout intérêt à laisser l'inflation se poursuivre. On remboursera d'autant plus aisément ultérieurement les montants énormes d'emprunts contractés, sauf les emprunts à l'extérieur qui, eux, pèseront de plus en plus lourd.

Il importerait, à mon sens, de voir plus clair dans la politique des prix suivie par le gouvernement.

Selon les déclarations officielles, le rapporteur vient de nous le rappeler, le gouvernement veut maintenir un blocage sélectif des prix. Par ailleurs, le ministre des Affaires économiques, s'exprimant plus librement lors de conférences ou devant la presse, estime souhaitable une libéralisation accrue des prix.

Il conviendrait, je le répète, de savoir exactement quelle est la politique suivie en matière de prix et quelles mesures ont été prises pour limiter les hausses qui affectent, comme chacun sait, ceux qui vivent des revenus de leur travail ainsi que les allocataires sociaux, l'indexation de leurs ressources étant limitée d'une manière ou d'une autre.

Une politique efficace de contrôle des prix est difficile à mener. Sur les cent soixante agents de l'inspection générale économique que

comporte le cadre, nonante-deux postes seulement sont pourvus, soit moins de 60 p.c. Comment mener une politique de contrôle sérieux, si on ne dispose pas du personnel nécessaire ?

Tant dans les grandes surfaces que dans les magasins de détail, de plus en plus de libertés sont prises par rapport à la réglementation des prix. Dans certaines régions, l'affichage du prix devant le stock d'un produit donné est inexistant, il a même disparu de l'emballage individuel.

Pour l'établissement de la comptabilité et le calcul du total à payer par l'acheteur à la sortie des magasins on recourt de plus en plus à l'ordinateur et même à la lecture optique des produits — je comprends cette évolution — mais finalement le consommateur reçoit un seul ticket et ne peut plus contrôler le prix des produits qu'il a achetés. Vous devriez nous expliquer clairement la politique des prix que vous suivez.

Le deuxième chapitre de mon exposé concerne l'énergie. Le débat sur l'énergie a nettement montré, me semble-t-il, la volonté de l'ensemble du Sénat d'accorder une priorité à l'utilisation rationnelle de l'énergie. Or nous constatons que la politique du département ne tient pas compte de cette recommandation. Vous avez, en effet — je citerai quelques exemples —, signé un accord de participation des sociétés d'électricité belges dans 25 p.c. des deux premières unités de Chooz. Or, selon l'évolution prévisible des besoins, il est parfaitement inutile d'investir encore dans les centrales nucléaires, lesquelles représentent déjà un pourcentage énorme du parc de centrales et sont contrairement finalement à une bonne diversification des sources de production.

On n'a d'ailleurs aucune garantie quant au respect de l'environnement, à la qualité permanente des eaux de la Meuse et au fonctionnement d'un plan de secours en cas d'incident ou d'accident. Si vous en avez, je souhaiterais que vous nous les communiquiez par écrit.

Soyons clairs. Vous nous dites qu'il s'agit d'une question de prix et que le kilowatt-heure reviendra moins cher. On peut en douter lorsqu'on sait — c'est un point qui suscite la controverse — que le prix du kilowatt-heure nucléaire n'intègre pas tous les coûts qu'il devrait comprendre, notamment en ce qui concerne le retraitement, le stockage des déchets et le démantèlement des centrales.

M. Knoops, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Monsieur de Wasseige, je vous répète une fois de plus que le kilowatt-heure nucléaire comprend les coûts mieux que les kilowatt-heure d'autres sources quelles qu'elles soient.

Puisque vous vous répétez toujours, je suis bien obligé de mettre de nouveau les choses au point.

M. de Wasseige. — Je suis bien obligé de vous dire que vous vous trompez, monsieur le ministre.

Ce que j'affirme correspond à la réalité.

Cinq articles sont inscrits au budget — aux pages 99 et 102 — en ce qui concerne les différents aspects de l'utilisation rationnelle de l'énergie. Aucun de ces cinq postes n'est doté.

Pour 1984, rien n'est prévu dans ce domaine : zéro franc, zéro centime. Evidemment, le ministre parle des soldes à reporter de l'année dernière. Voyons les chiffres qui figurent aux pages 99 et 102. Nous remarquons qu'il s'agit de montants réellement dérisoires. En effet, ils s'élèvent à quelques centaines de millions, alors que pour Kalkar on a prévu deux milliards et demi ; on devra se satisfaire de 550 ou 600 millions. Pour combien d'années, cela vaudra-t-il ? Rien n'est prévu pour 1984, ce qui prouve que c'est le cadet de vos soucis.

M. Basecq, premier vice-président, prend la présidence

Quant à Kalkar, précisément, venons-y : le rapporteur a souligné, que les montants affectés à la recherche accusaient une réduction qui s'explique par l'absence de prévisions pour Kalkar. On est arrivé à dépenser tout ce qui correspondait aux engagements antérieurs. Cela peut sembler vrai sur papier, mais je rappelle qu'en novembre 1983, vous avez pris la décision d'investir deux milliards et demi dans Kalkar. Par conséquent, une partie de cette somme — environ 500 millions, comme vous l'avez confirmé en commission — ne figure pas au budget et devra déjà être payée en 1984. Or, dans l'idée du grand public et même dans celle des sénateurs, on ne fait plus rien à Kalkar. La modification interviendra dans le feuilleton 1984 qu'on examinera en 1985, lorsqu'il

sera trop tard, alors qu'en fait, il s'agit d'une décision antérieure au budget de 1984.

Il aurait fallu déposer un amendement à ce budget. Vous me direz qu'on ne peut le faire puisqu'il s'agit d'un transfert et que certains comptes devraient être annulés ailleurs. Il était cependant simple de déposer un amendement au budget du ministère des Communications où l'on sait qu'il faut opérer une réduction correspondante.

Toujours est-il qu'en matière énergétique, vous continuez à opérer «dans le lourd»; vous poursuivez la stratégie habituelle et ne faites que très peu de chose dans la voie de l'utilisation rationnelle de l'énergie, alors que les événements internationaux actuels prouvent, une fois de plus, combien il est nécessaire et évident de pratiquer cette politique d'utilisation rationnelle, la seule capable de prévenir les dépenses extérieures importantes.

M. Knoop, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Vous devriez renouveler votre discours, monsieur de Wasseige. La Communauté économique européenne vient de souligner — la presse en a fait état — que depuis deux ans l'effort belge dans le domaine des économies d'énergie était remarquable.

M. de Wasseige. — Je voudrais qu'on me donne des exemples bien précis. En effet, je ne vois pas très bien où se situe cet effort remarquable.

M. Knoop, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Il vous suffit de consulter les statistiques d'intensité énergétique et de la consommation d'énergie dans les ménages. Les chiffres sont là, mais vous vous gardez bien de les citer et vous avez raison.

M. de Wasseige. — Vous n'avez pas de politique, si ce n'est celle de faire monter les prix. D'ailleurs, le rapporteur a fait remarquer à juste titre que tous les prix de l'énergie, sauf celui du kilowatt-heure, avaient augmenté beaucoup plus que l'index des prix de détail. Par conséquent, on ne peut se baser sur les agents économiques, qu'il s'agisse des ménages ou des entreprises, pour commenter une réaction aux hausses de prix.

M. Knoop, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Vous proposez donc la subsidiation des prix de l'énergie, si je vous comprends bien. Vous savez que les prix de l'énergie dépendent en grande partie de l'étranger. Si vous proposez la subsidiation, dites-le clairement.

M. de Wasseige. — Je dirai des choses claires et précises si vous m'en laissez le temps.

M. Vercaigne. — Favorisez les écus au lieu des dollars dans les échanges; cela ira mieux!

M. de Wasseige. — Votre seule politique, monsieur le ministre, est celle de la hausse des prix qui entraîne non pas une utilisation rationnelle de l'énergie, mais son rationnement pur et simple.

Vous prétendez que des économies se font dans les ménages. C'est vrai, mais quelle en est la raison? En fait, les gens sont dans l'impossibilité de payer. Voyez le nombre de factures d'électricité impayées et le problème que cela pose actuellement. C'est évidemment le résultat de votre politique d'austérité. Lorsque les compteurs auront été fermés chez bon nombre de gens, vous crierez victoire: «Grâce à l'utilisation rationnelle de l'énergie, les ménages consomment moins». C'est là votre politique. Félicitations! Ce n'est pas la mienne.

M. Knoop, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Que représente le nombre de coupures, en pourcentage?

M. Vercaigne. — 10 000 coupures chez Intercom en 1983!

M. de Wasseige. — Vous ne tenez pas compte des nombreux ménages qui se rationnent volontairement parce qu'ils ne veulent pas en arriver à la coupure.

Franchement, monsieur le ministre, pour ce qui est de la politique d'utilisation rationnelle de l'énergie, vous êtes «busé» sur toute la ligne.

M. Knoop, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, et secrétaire d'Etat aux Classes moyennes, adjoint au ministre des Classes moyennes. — Le jour où vous serez professeur en la matière, il vaudra mieux aller dans une autre école.

M. de Wasseige. — Le malheur est que vous n'alliez pas du tout à l'école. Vous apprendriez au moins quelque chose!

Le troisième point que j'aborderai est celui des secteurs nationaux. Une fois de plus, on se trouve, dans ce douloureux problème, devant deux poids, deux mesures. Je ne referai pas tout mon exposé antérieur à propos des charbonnages et de la sidérurgie, mais certains points très précis doivent être évoqués.

On a pu lire dans la presse que les charbonnages de Campine — la société KS — avaient bénéficié d'un subside de 427 millions de francs. D'où viennent ces millions? Sur quel poste budgétaire ont-ils été inscrits? Viennent-ils d'ailleurs, de la SNSN ou d'un quelconque organisme? C'est en tout cas l'Etat qui devra finalement payer. Ces millions sont-ils compris dans les enveloppes 1983, ou constituent-ils un extra?

Le point suivant concerne les enlèvements de charbon pour les centrales d'électricité, suivant un plan de quatre ans. Le rapporteur s'en est très bien expliqué; il est souhaitable qu'existent des plans à long terme. Mais ce que le rapporteur n'a pas dit et qu'il faut savoir est le fait que les sociétés d'électricité paient un surprix pour ce charbon par rapport au prix du marché. Ce surprix n'est pas négligeable: il a représenté environ un milliard de francs en 1983. Il subsistera dans les années à venir, tout en diminuant quelque peu. Il représentera encore environ 800 millions de francs en 1984, 500 millions de francs en 1985 pour s'éteindre en 1986 ou 1987. Ce sont les consommateurs qui paient ce surprix. On se trouve devant le même type de politique que celle évoquée il y a quelques instants à propos des prix de l'énergie.

Par ailleurs, les charbons extraits de la récupération des terrils sont payés au prix du marché. Les sociétés d'électricité ne paient donc aucun surprix dans ce domaine. Alors que la demande permet un enlèvement considérable — des accords étaient prévus avec les sociétés d'électricité pour enlever annuellement environ 800 000 tonnes — elles ne prélèvent que 2 à 300 000 tonnes par an. On est loin du compte. Or, les terrils se trouvent en Wallonie et la société KS en Flandre. Je souhaiterais obtenir des explications sur cette situation.

Je poserai également des questions très précises en ce qui concerne la sidérurgie.

Vous avez demandé et obtenu, voici un an, un rapport et une proposition de M. Gandois pour la société Cockerill-Sambre. Depuis lors, vous n'avez rien fait d'autre que de laisser pourrir la situation. Bien entendu, vous allongez, en cas de nécessité, de nouveaux crédits qui provoquent d'énormes difficultés pour cette société en entraînant des charges financières supplémentaires.

Vous avez conclu ce fameux accord politique du 26 juillet 1983 et, ensuite, vous avez fait voter la loi sur les soldes et les charges du passé et sur le financement des secteurs nationaux, ce monstre hybride sur lequel je ne reviens pas. Vous avez ouvert à votre budget un fonds de solidarité — le rapporteur nous l'a précisé — pour les secteurs nationaux en Flandre et en Wallonie. Mais aujourd'hui, vous n'avez pas encore de solution pour Cockerill-Sambre. Vous devez prendre des arrêtés royaux en vertu des pouvoirs «spéciaux» que vous vous êtes attribués et de la loi que je viens de rappeler, mais ces pouvoirs expirent le 30 juin! Il vous reste six semaines pour concrétiser votre politique. Nous apprenons par la presse qu'un accord a été conclu avec les banques. Existe-t-il vraiment? Est-il signé? Pourquoi les arrêtés royaux relatifs au financement ne sont-ils pas pris en vertu de la mécanique compliquée prévue dans votre loi? Je voudrais savoir où nous en sommes.

Par contre, vous avez réalisé une augmentation de quelques milliards du capital de la société Sidmar. On peut se demander d'où vient l'argent. A quel poste budgétaire est-il inscrit? Qui a fourni les capitaux? La CEE a-t-elle autorisé cette augmentation? Il ne faut pas tricher et affirmer qu'une augmentation de capital provenant des pouvoirs publics n'est pas une aide, alors que c'en est bien une. En ce qui concerne Cockerill-Sambre, vous attribuez de l'argent sous forme de prêt et, puisque c'est une aide, vous dites qu'il faut l'autorisation de la CEE et qu'il convient donc d'accepter la réduction de capacité imposée par celle-ci. *In fine*, le prêt accordé sert à augmenter le capital mais, entre-temps, il a fallu passer par les impératifs de la CEE. D'après mes informations, ce n'est

pas le cas pour Sidmar. Je voudrais que vous apportiez des réponses à ces interrogations.

J'aborde maintenant la recherche appliquée. Le rapport nous apprend qu'en ce qui concerne l'Irsia et le Fonds des prototypes, il existe une régionalisation pour un tiers. Cette appréciation me paraît curieuse car la seule régionalisation qui existe est celle réalisée en vertu des lois d'août 1980.

Dès l'instant où ces lois existent et que, par voie de conséquence, ont été modifiées et la Constitution et nos institutions, il est clair qu'il ne peut y avoir de régionalisation parallèle. Vous y recourez pour les secteurs nationaux, nous le savons et vous avons d'ailleurs dit ce que nous en pensions. Mais pour ce qui concerne l'Irsia et le Fonds des prototypes, aucune régionalisation n'a été envisagée et ne nous faites pas croire le contraire.

La régionalisation implique que chaque région décide de manière autonome et, dès lors, les trois régions, par le biais de leur exécutif respectif, exercent leur tutelle sur un institut de recherche scientifique et sur un fonds des prototypes. Le conseil d'administration de l'Irsia étant toujours national, vous ne pouvez prétendre tout à coup que cette institution a été régionalisée, même à raison d'un tiers.

Je puis concevoir que, dans le cadre de bonnes relations avec les exécutifs, vous sollicitiez leur avis sur un certain nombre de projets, mais ce n'est pas là une véritable régionalisation.

La loi est pourtant claire: la recherche appliquée est une des matières pour lesquelles les compétences ont été transférées aux régions et elle relève donc de celles-ci. Il faut, dès lors, que l'Irsia et le Fonds des prototypes soient véritablement régionalisés. Voilà quatre ans que cette loi est votée et, depuis quatre ans, on continue à se prononcer, au niveau national, sur des questions qui pourtant, relèvent de la compétence régionale.

J'en viens à un dernier point particulier, relatif aux compensations pour les commandes militaires.

D'après la presse, vous auriez, monsieur le ministre, en ce qui concerne les compensations pour les F-16, renoncé à vos compétences par une convention, et ce au profit du président de l'exécutif flamand. Je vous demande dès lors: peut-on, par le biais d'une convention entre un ministre et un exécutif, régionaliser des matières qui ne le seraient pas d'après les lois d'août 1980? Il faut, je crois, tenir compte des nouvelles institutions et ne pas biaiser en procédant à des sortes de régionalisations parallèles et à sens unique. Si vous le faites pour l'exécutif flamand, êtes-vous prêt à en faire autant pour l'exécutif wallon dans le même domaine, celui des compensations?

Nous souhaitons également obtenir quelques explications sur le financement de la société spéciale Interface par laquelle sont contraintes de passer toutes les firmes intervenant dans les marchés de compensation. Comment cette société est-elle financée? Grâce à la majoration de quelques pourcents des prix, ce qui signifie — c'est du moins ainsi que je perçois les choses à moins que vous me convainquiez du contraire — que le prix des avions se trouvera majoré. Cette vue des choses est-elle exacte? Pour ma part, je ne vois pas d'autre manière de financer le capital et le fonctionnement de cette société intermédiaire.

Est-il, de plus, normal et conforme aux règles sur les pratiques du commerce et de la concurrence d'imposer, dans ce type de marché, le passage par une société intermédiaire qui a, ou aurait, le monopole? J'aimerais obtenir des réponses précises sur ces points.

Dans votre exposé en commission, vous avez souligné, monsieur le ministre, les nombreux projets de loi auxquels vous vous attachez particulièrement et, parmi ceux-ci, celui sur les assurances dans le domaine nucléaire.

Il serait souhaitable que ce projet, dont la discussion sera bientôt terminée en commission des Affaires économiques, puisse enfin devenir une loi puisque, en cette matière, nous nous trouvons dans une situation provisoire depuis 1966 alors que plusieurs centrales nucléaires ont été construites sur notre territoire ou près de nos frontières, et je pense notamment à Chooz.

Jusqu'à ce jour, les indemnités de dédommagement pour toutes les personnes qui subiraient un préjudice matériel ou physique se limitent à 1 milliard de francs.

Ce projet sur les assurances nucléaires relèvera considérablement les plafonds d'assurance et fera intervenir non seulement l'Etat belge, mais encore d'autres Etats dits contractants, et ce en vertu d'une convention internationale. Certes, le risque d'un accident nucléaire paraît extrême-

ment faible, mais nul n'ignore que s'il survient, les dommages seraient considérables.

Malheureusement, il me paraît impossible que le projet en question, dont la discussion, je le répète, s'achève en commission, puisse venir dès à présent en séance publique. En effet, le gouvernement n'a pas encore soumis à l'approbation des Chambres les deux protocoles additionnels aux conventions de Paris et de Bruxelles signés par lui en novembre 1982, qui précisent et étendent les conventions internationales alors que l'article premier du projet de loi examiné en commission se réfère explicitement à ces protocoles, outre, bien entendu, les traités de base.

Il faudrait donc que ces protocoles soient soumis à l'approbation du Sénat dans les plus brefs délais afin que la Haute Assemblée puisse voter cette loi avant les vacances parlementaires. Dans ce domaine, vous le savez, le vote n'est pas politique, majorité contre opposition. En commission, sur la plupart des articles, sinon sur tous, il y eut unanimité.

Je crois avoir traduit ici, monsieur le ministre, non le sentiment d'un membre de l'opposition mais celui, unanime, de tous les membres de la commission des Affaires économiques. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Deprez.

De heer Deprez. — Mijnheer de Voorzitter, op basis en aan de hand van het goed gestoffeerd verslag van collega Declercq, wens ik enkele beschouwingen te wijden aan drie punten, namelijk het economisch beleid na de staatshervorming, het spaarplan en het concurrentievermogen en het belang van de onderneming.

Het is moeilijk in dit land over het economisch beleid te spreken. Sedert de wetten van 1980 op de staatshervorming wordt dit beleid immers op twee niveaus gevoerd. Het nationale en het regionale.

Wij hebben daarin wellicht een gebrek aan ervaring, maar er moet toch worden gesteld dat dit dubbel beleid leidt tot ondoorzichtigheid en misschien zelfs tot tweeslachtigheid. Niet alleen de verantwoordelijken voor het bedrijfsleven zien er niet meer klaar in, maar ik heb de indruk dat ook de nationale en regionale beleidsverantwoordelijken niet altijd weten waar ze aan toe zijn.

De veelvuldige bevoegdheidsconflicten, de interpretatiemoeilijkheden en de vertragsmanoeuvres bij de toepassing van de wet van 1980 leiden tot manifest energieverlies en inefficiëntie. Er is gebrek aan duidelijkheid en coherentie in het beleid. Dit alles is wellicht voor een stuk inherent aan de inlooperperiode maar wijst er toch op dat omwille van de doelmatigheid en op basis van de ervaring, de staatshervorming gecorrigeerd en bijgewerkt moet worden met een duidelijke bevoegdheidsafbakening binnen de monetaire, economische unie, zodat er door de nationale en regionale regeringen een economisch beleid kan worden gevoerd, zonder overlapping of dubbel gebruik.

Het wijst er eveneens op dat de wetten van 1980 en alle daaruit vloeiende beslissingen, in afwachting van de herziening onverwijld en volledig dienen te worden uitgevoerd. Tegen deze achtergrond heb ik nog enkele vragen en bedenkingen.

Algemeen verdient defiscalisering de voorkeur boven de steunmaatregelen aan het bedrijfsleven. Maar aangezien de gewesten ter zake over geen fiscale bevoegdheid beschikken kunnen ze niet anders dan voor hun ondersteunend beleid een beroep te doen op subsidies, rentetoeelagen of kapitaalpremies. Zij hebben geen andere keuze, zelfs als men liever een ander beleid zou voeren.

Vlaanderen mag volgens de Europese Gemeenschap drie T-zones hebben. Twee zijn reeds goedgekeurd en operationeel. De derde zou in Ieper komen. Ieper voldoet aan alle voorwaarden en Europa heeft geen bezwaar; de Vlaamse executieve is voor en u, mijnheer de minister, gaat akkoord en toch blijft de formele goedkeuring achterwege. Waarom? Wellicht kunt u daarop nu een antwoord geven.

De Vlaamse executieve heeft een ontwerp van decreet inzake voorkomingsbeleid en uzelf hebt een wetsontwerp ingediend tot opsporing van ondernemingen in moeilijkheden en tot bijstand in hun herstel. Is ook dit niet een voorbeeld van dubbel gebruik en gevaar voor verwarring bij de toepassing ervan?

In verband met de zogeheten hefbomen voor het Vlaams industrieel beleid zijn er beslissingen genomen van gehele of gedeeltelijke regionalisering. De geregionaliseerde dienst voor nijverheidsbevordering of de afschaffing op nationaal vlak, zou operationeel worden vanaf 1 april. Is het juist dat intussen de moeilijkheden achter de rug zijn en alles geregeld is?

In de commissie hebt u verklaard, mijnheer de minister, dat de regeringsbeslissing van 29 juli 1983, waarbij een derde van de kredieten voor de IWONL en twee derde van de middelen voor het Fonds voor prototypen zouden worden geregionaliseerd, nog altijd niet in uitvoering is, maar dat een consensus daarover eerstdaags mocht worden verwacht. U zult wel begrijpen, mijnheer de minister, dat het mij interesseert te vernemen hoever het daar nu mee staat. Welke criteria werden tot nu toe gehanteerd om te weten of het om een regionaal of nationaal dossier gaat? Stemmen de te regionaliseren aandelen van respectievelijk een derde en twee derde overeen met de werkelijkheid en waarom werden de nodige middelen niet overgedragen naar de gewesten? In uw begroting en in de bijbladen werd daar wel rekening mee gehouden, maar de kredieten werden niet overgeheveld naar de gewesten.

Ten tweede, is er het spaarplan en het behoud van het concurrentievermogen.

In verband met het recent goedgekeurd spaarplan wordt nogal eens beweerd dat het geen aarde aan de dijk zal zetten en dat het resultaat, net als van de tot nu toe gevraagde inspanningen ten behoeve van het bedrijfsleven, zal bestaan in verminderde koopkracht en stijgende werkloosheid.

Ik kan niet akkoord gaan met deze stelling, want alle indicatoren wijzen op een kentering ten goede. Er zijn wel resultaten geboekt. Het zo fel gehavende concurrentievermogen is hersteld; dat blijkt uit de spectaculaire verbetering van de lopende rekening en de handelsbalans. De omzet is het jongste jaar met ongeveer 15 pct. gestegen en er is een groeiend herstel van de investeringen vast te stellen zoals, onder andere, in de textielsector. Bijzonder verheugend is dat de werkloosheid gestabiliseerd is en zelfs afneemt en dit niettegenstaande een groeiend arbeidsaanbod. Niemand heeft bij het opstarten van het herstelprogramma, na twee jaar deze resultaten durven verwachten. Dit wijst erop dat, mits relatief kleine inspanningen, er heel wat kan worden bereikt en dat is evenzeer het geval voor het herstel van de overheidsfinanciën.

De heer Debussère. — De staatsschuld steeg echter nog met 2,3 miljard per dag gedurende het eerste kwartaal van 1984.

De heer Deprez. — Ik erken dat, mijnheer Debussère, maar wij zullen daaruit geraken, zoals ik zei, mits de nodige inspanningen.

Er is geen reden voor hoerageroep. Het herstel van het concurrentievermogen is nog zeer precair. Het steunt eerder op globale interpretaties, want niet alle ondernemingen hebben op dezelfde wijze in het herstel gedeeld. Denken we maar aan de vele KMO, die eerder op de binnenlandse markt aangewezen zijn en waarvoor de perspectieven trouwens ook minder gunstig zijn. Het herstel van de competitiviteit wil bovendien niet zeggen dat er ook reeds voldoende rendabiliteit zou zijn, voorwaarde voor continuïteit en nieuwe investeringen.

Het komt er dus op aan het herwonnen concurrentievermogen te consolideren, want de halvering van Maribel, de verhoging van de RSZ-bijdragen, het herstel van de automatische indexkoppeling en de verkorting van de arbeidsduur, hebben tot gevolg dat de loonlasten sneller stijgen dan bij onze concurrenten. Het vergelijken op basis van de evolutie van de gemiddelde loonlasten bij onze zeven belangrijkste handelspartners is ontoereikend omdat, enerzijds, ook de kapitaallasten en energiekosten belangrijke productiefactoren zijn, maar anderzijds, omdat vergelijking met gemiddelden gemakkelijk tot middelmatige resultaten leidt. Eigenlijk moeten wij ons afstemmen op onze sterkste concurrenten, zoals bijvoorbeeld Duitsland. Willen wij zeker spelen dan moeten wij een marge hebben.

Het komt er in ieder geval op aan dat de regering haar dubbele doelstelling aanhoudt en realiseert namelijk absolute voorrang aan het herstel van de overheidsfinanciën en het behoud of het herstel van de concurrentiekracht van het bedrijfsleven.

Het gevaar is niet denkbeeldig dat er na de indexinlevering in het kader van het spaarplan geen ruimte meer gelaten wordt voor bijkomende maatregelen ten behoeve van het bedrijfsleven. Laten wij hopen dat ook daarover een interprofessioneel akkoord kan worden afgesloten, en indien niet, dat de regering zelf de nodige maatregelen zal nemen om de toekomst veilig te stellen.

Wij mogen immers niet vergeten dat de sanering van de overheidsfinanciën en het behoud van de concurrentiekracht de essentiële voorwaarden zijn voor de vrijwaring en de aangroei van de tewerkstelling. De overheid kan rechtstreeks zelf geen tewerkstelling creëren, tenzij in de eigen diensten, maar daarvoor zijn er vandaag geen mogelijkheden meer. Rendabele ondernemingen zijn uiteindelijk de beste garantie voor de

tewerkstelling. Een paar weken geleden nog zei een arbeider mij dat hij het liefst bij een rijke baas werkt. Met baas bedoelde hij uiteraard de onderneming en met rijk, een rendabele onderneming, die winst maakt. Die man had gelijk. Winst is er nodig om reserves op te bouwen en tijdige expansie- of diepte-investeringen te doen. Het is fout te denken dat de ondernemingsverantwoordelijken geen oog zouden hebben voor de sociale functie van de winst. Uit mijn contacten leer ik telkens opnieuw dat ook de werkgevers bekommerd zijn om de werkloosheid en vooral om deze van de jeugd. Velen willen er ook echt iets aan doen, maar het heeft in deze tijd natuurlijk geen zin een algemene regeling op te leggen zoals arbeidsduurverkorting zonder loonverlies of omzetting van de productiviteitswinst in tewerkstelling.

Productiviteitswinst is een theoretisch gegeven en bovendien moet winst vandaag in eerste instantie dienen voor investeringen en voor de verbetering van de kapitaalstructuur. Men kan niet tegelijkertijd vragen dat er meer wordt geïnvesteerd en dat de winst wordt omgezet in verplichte tewerkstelling. Wat niet wil zeggen dat, in concrete gevallen, verschillend van onderneming tot onderneming, niets zou kunnen worden gedaan.

Per onderneming is er wel iets te doen, via herschikking van de arbeidsorganisatie in het bedrijf. Invoeren van deeltijdse arbeid, continuïteit, ploegenstelsel, overschakelen van het drie-ploegen- naar vier-ploegenstelsel en dergelijke, biedt in vele gevallen heel wat mogelijkheden, maar stuit dikwijls op de behoudsgezindheid van de werkgemeenschap, wat begrijpelijk is, maar toch te betreuren valt.

Terloops wil ik nogmaals signaleren dat het meer en meer voorkomt dat bij aanwervingen de gevraagde kwalificaties niet of onvoldoende beschikbaar zijn. Vooral met het oog op de toekomst moet daaraan, via samenwerking onderwijs en bedrijfsleven, dringend iets worden gedaan. Jongeren kunnen uiteraard studierichtingen kiezen waarin zij zin hebben, ook deze zonder toekomst, maar dan mag men niet verwachten dat de overheid of het bedrijfsleven instaan voor de nodige jobs.

Een derde punt dat ik wil behandelen, betreft het belang van de ruimte voor de particuliere onderneming. Onze economische en sociale welvaart hangt in zeer grote mate af van de particuliere onderneming, dit wil zeggen, de vrije onderneming waar initiatieven worden genomen, privé-kapitaal wordt geëngageerd, risico's worden gedragen en verantwoordelijkheid op zich wordt genomen ten behoeve van de totale ondernemingsgemeenschap. De onderneming moet echter over voldoende bewegingsvrijheid beschikken, die niet mag worden beperkt door al te directe staatsinmenging en overheidsbemoeienis.

Zijn we met een versterking van de rechtstreekse en onrechtstreekse interventie van de Staat in het bedrijfsleven wel op de goede weg? Ik ben bevreesd voor de verder toenemende complexiteit van de administratieve verplichtingen; denken we aan de praktische uitvoeringsmoeilijkheden van de 2 pct.-indexinlevering. Ik ben bevreesd voor bijkomende wettelijke rigiditeiten zoals bijvoorbeeld, de niet-realistische nieuwe regeling inzake overuren, die dan ook haar doel voorbij schiet.

De overheid moet het kader scheppen voor creatief ondernemerschap. In deze context geef ik de voorkeur aan vermindering van de vennootschapsbelasting in plaats van allerhande steunmaatregelen. Dit is in de praktijk geen gemakkelijk probleem. Ik heb echter de indruk dat ook de regering gelooft dat defiscaliserende maatregelen het meest effect ressembleren, want zij zijn een belangrijk onderdeel van de gunstvoorwaarden voor de T-zones en de reconversiegebieden.

Ik vraag me dan ook af of deze fiscale stimuli niet beter zouden worden veralgemeend en voor de staatskas gecompenseerd door de vermindering van de steunmaatregelen, die wegens hun zogezegde selectiviteit steeds het reële gevaar voor willekeur inhouden. Er zijn immers geen goede en geen slechte sectoren, maar wel goede of slechte ondernemingen. Steunmaatregelen kunnen in uitzonderlijke omstandigheden wel tijdelijk verantwoord zijn, zoals voor KMO en bepaalde regio's.

Het textielplan is daar een goed voorbeeld van wegens de dramatisch slechte toestand waarin de sector was verzeild geraakt. Zoals de rapporteur reeds heeft vermeld, is dit plan bovendien een succes geworden omdat de overheid zich op de achtergrond heeft gehouden via de *non voting shares*. De ervaring is zo positief dat het systeem van de niet-stemgerechtigde aandelen voor de Staat en de mogelijke afkoop ervan door de privé-sector terecht kan en mag worden uitgebreid en veralgemeend, zoals in het reconversiebeleid.

Wat het textielplan betreft, kan de vraag worden gesteld of de terugbetalingen door de privé-sector niet opnieuw op een of andere manier kunnen worden ingebracht. Daarom niet in de vorm van steun aan ondernemingen, want dan zou ik in tegenspraak zijn met wat ik daarnet

heb gezegd, maar wel in het kader van de bestaande compensaties aan de sector in zijn geheel. De sector zal dit straks meer dan nodig hebben om te voorzien in het nodige kapitaal. Ik weet dat het een moeilijk probleem is, maar mits wat imaginatie kan er wellicht een oplossing worden gevonden.

De particuliere onderneming met een creatief ondernemerschap is de beste garantie voor de welvaart en het welzijn in onze democratische maatschappij. De onderneming is niet de zaak van één man of van enkele kapitaalbezitters, maar van een gemeenschap van belangen, zoals kapitaal, management, arbeid en maatschappij, en veel meer nog van een gemeenschap van mensen. In een goede onderneming moet er een consensus zijn, dit wil zeggen dat de tegenstellingen, die onvermijdelijk zijn, bestendig uit de weg moeten worden geruimd. Dit kan maar op basis van vertrouwen.

In de KMO hangt dit in de eerste instantie af van de mensen zelf en biedt dit dus geen al te grote moeilijkheden. In zeer grote ondernemingen dienen er wellicht aangepaste structuren te worden opgezet. Bij de reeds sedert lang en herhaaldelijk aangekondigde hervorming van deze grote, eerder anonieme ondernemingen dient er mijns inziens met een aantal krachtlijnen rekening te worden gehouden. Het beslissingsrecht moet integraal aan de directie of aan het management blijven toebehoren. Het toezicht kan aan een toezichtsraad worden toevertrouwd, die is samengesteld uit interne vertegenwoordigers van het kapitaal en de werknemers. Het overleg dient op alle niveaus van de onderneming te verlopen in samenspraak tussen directie en werknemers. Gezien het belang en de eigenheid van de kaders moeten deze steeds op een representatieve manier bij het overleg worden betrokken.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil besluiten met mijn oprechte waardering uit te drukken voor wat de regering op economisch vlak heeft gepresteerd tijdens de laatste twee jaren. In grote lijnen kan ik ook de beleidsintenties voor de toekomst onderschrijven en ik ben ervan overtuigd, mijnheer de minister, dat u er zult in slagen het herstel volledig te realiseren. Op onze steun en deze van de CVP kunt u in ieder geval rekenen. *(Applaus op de banken van de meerderheid.)*

M. le Président. — La parole est à M. Nicolas.

M. Nicolas. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, chers collègues, le destin semble nous réserver depuis quelques années une difficile période, marquée par des problèmes économiques et sociaux.

Ce sont là, sans doute, les nécessaires douleurs de l'accouchement de notre civilisation postindustrielle.

Et devant cet accouchement, monsieur le ministre, vous semblez être ce gynécologue averti, sûr de lui, procédant, froidement et méthodiquement, à la césarienne rendue nécessaire par les circonstances.

Que le rapporteur, notre honoré collègue M. Declercq, se rassure, je ne l'assimilerai pas à l'équipe médicale. Je le remercierai simplement de l'excellent travail accompli.

J'interviendrai sur deux points : sur le plan de la « philosophie générale du budget » et sur celui de la « recherche scientifique ».

J'en viens au premier point : la « philosophie générale » du budget.

Une remarque d'abord : je ne vous importunerai pas avec des chiffres puisque chacun de vous peut les trouver dans le rapport.

Ce budget se situe, fort heureusement, dans une période relativement plus favorable que l'an dernier. Je ne suivrai pas M. de Wasseige dans son obstination à ne pas vouloir remarquer l'éclaircie qui se dessine.

La conjoncture économique s'est — enfin — améliorée dans les pays industrialisés au cours de l'année 1983.

Mais en Belgique, l'amélioration de nos prestations économiques est principalement due à la demande extérieure.

Fin 1983, la consommation privée intérieure est restée orientée à la baisse, sauf dans un seul secteur : l'automobile. Après la brique, c'est la voiture que le Belge a dans le ventre !

Pour 1984, les prévisions se révèlent meilleures qu'on ne le prévoyait. Les signes de reprises se multiplient, ayons l'objectivité de l'admettre.

Si on peut raisonnablement parler d'améliorations conjoncturelles, nous ne pouvons pas verser dans un optimisme imprudent, car si une baisse du taux de croissance du chômage est très encourageante, n'oublions pas que nous avons toujours plus d'un demi million de chômeurs

et un quart de million d'autres demandeurs d'emploi, partiellement déguisés en CST, troisième circuit de travail, etc.

Il faudra donc, poursuivre l'effort pour relancer l'emploi. Bien d'accord, monsieur le ministre, pour une priorité à une reprise économique, par une nouvelle compétitivité des entreprises, car quand il n'y a plus d'entreprises, il n'y a plus d'emplois.

Passons au deuxième point : la recherche scientifique.

Aujourd'hui, bien plus qu'hier, la recherche industrielle est le meilleur investissement pour un Etat moderne.

La recherche appliquée, dans des projets concrets et valables faisant largement appel aux technologies nouvelles, ce sont là les emplois de demain. C'est le devenir et l'avenir de nos entreprises.

C'est pourquoi, monsieur le ministre, je voudrais aborder un cas d'espèce, le problème de la valorisation du charbon belge.

Bien sûr, différentes mesures ont déjà été prises ou sont en voie de mise en application, notamment un contrat à signer entre les électriciens et les KS, contrat de quatre ans qui fixe la vente minimale annuelle à 2,1 millions de tonnes, ainsi que l'a rappelé le rapporteur.

Mais à ce sujet, monsieur le ministre, pouvez-vous me faire connaître le prix de revient à coût réel, charges financières comprises, d'une tonne de charbon campinois et son prix d'achat par les électriciens ?

De même, pourriez-vous me faire savoir le prix d'achat franco frontières des charbons importés par les électriciens, avec le taux de soufre de chacun des charbons, car bientôt, il va falloir incorporer le prix de la désulfuration ?

Aussi, le temps me semble venu de parler du schéma d'un système rationnel : KS, Inieux, Roton.

Je voudrais attirer votre attention, chers collègues, sur cette trilogie qui lie, dans un destin commun : le savoir-faire de nos chercheurs wallons qui ont une vieille tradition charbonnière ; la technologie de nos entreprises belges et de nos ateliers de construction ; l'avenir des charbonnages flamands de Campine.

Depuis l'abandon du projet liégeois « Metacarbo », seul le site des KS est capable de développer l'industrialisation du procédé d'hydrogénopyrolyse du professeur Cypres et de l'Inieux, appelé communément procédé Hypy.

En effet, pour les KS, la seule façon de diminuer leurs pertes financières — et c'est absolument nécessaire s'ils veulent conserver une chance réelle de survie — est de donner une plus-value aux charbons extraits, ce que permet le procédé Hypy, en écrémant les hydrocarbures les plus intéressants ; le résidu appelé « char » peut alors être brûlé dans une centrale. En fait, pour tenter de résister à la crise et pour valoriser leur charbon, la seule alternative pour les Limbourgeois est une carbochimie Hypy, complétée par une centrale électrique pratiquant la combustion en lit fluidisé.

Un certain nombre d'éléments positifs plaident en faveur d'un tel dossier : c'est la seule alternative pour la Campine ; Eni, holding italien, s'intéresse à la fois au procédé et à la commercialisation des produits ; cette société a introduit un dossier d'étude à la CEE et demande la collaboration du professeur Cypres et de l'Inieux ; la phase pilote sera terminée fin 1984 et doit permettre de juger la faisabilité technique ; le procédé est original et pourrait encore être amélioré, il intéresse d'autres pays que l'Italie ; l'inéluctable nécessité de franchir le fossé qui nous sépare d'un retour au charbon.

En effet, après l'épuisement du pétrole et du gaz, les spécialistes s'accordent sur la nécessité de recourir au charbon pour satisfaire les besoins énergétiques que le nucléaire ne pourra remplir, nucléaire qui reste, par ailleurs, notre atout majeur dans la problématique de l'énergie.

Vous comprendrez pourquoi, monsieur le ministre, ne voyant pas au budget 1984 les 117 millions de la seconde phase de recherche, j'avais insisté en commission pour que vous vous engagiez à assurer le suivi des travaux, en assurant, à temps, la mise à disposition des crédits nécessaires.

Vous me direz que cela va sans dire, mais je vous répondrai que cela va encore mieux en le disant.

Le troisième maillon de la trilogie nous mène à la création d'un laboratoire souterrain sur le site du Roton.

Le but de ce laboratoire est de mettre au point des techniques et des procédés nouveaux basés sur les nouvelles technologies pour permettre d'exploiter les couches profondes et difficiles, et donc de réaliser ce « retour au charbon ».

Ce retour au charbon apparaît, en effet, pour tous les spécialistes, comme une réalité inéluctable d'ici à une trentaine d'années, car, à l'échelle mondiale, le charbon représente une grosse partie des réserves énergétiques et ses gisements sont bien plus à l'abri des fluctuations politiques que les gisements d'hydrocarbures. Nous en avons l'exemple aujourd'hui. De plus, les réserves de charbon sont certaines et susceptibles d'utilisations multiples.

Toutefois, il faudra aller chercher ce charbon à des profondeurs de plus en plus importantes qui deviendront fatalement inaccessibles à l'homme.

Elles seront hors portée économique avec des méthodes classiques d'extraction.

Il faut donc, pour assurer la possibilité économique d'exploiter les mines du Limbourg dans quelques années, se tourner résolument vers des techniques nouvelles : robots, ordinateurs intelligents, etc.

Par ailleurs, il est certain que les techniques de pointe, développées pour la mine, trouveront dans bien d'autres industries et à l'étranger de nombreuses applications.

Nous avons appris que le département « charbon » des Communautés européennes serait favorable à la création d'un laboratoire souterrain européen, mais un seul. A nous d'arriver les premiers !

Toutes les conditions nécessaires — libération des contraintes de l'exploitation souterraine, investissements modérés, mine non grisouteuse, absence de dégâts miniers, possibilité de forage à partir de la surface, etc. — se rencontrent fort heureusement à la mine du Roton.

Les objectifs du laboratoire seraient de :

- 1) Faire la démonstration du matériel belge existant ou en cours d'amélioration;
- 2) Mettre au point des matériels encore inexistant, sur base de technologies nouvelles;
- 3) Former le personnel spécialisé appelé à l'utiliser.

Les technologies retenues pour ce laboratoire seraient la robotique, le laser, les nouvelles techniques de forages notamment la télémanipulation automotrice, les fibres optiques, l'électronique, l'électrotechnique.

Nous avons ici un projet exaltant, une magnifique occasion de mettre à profit les connaissances de nos ingénieurs et de nos techniciens de haut niveau, pour constituer un nouveau « savoir-faire » *made in Belgium*.

L'utilisation d'un tel laboratoire souterrain serait, en fait, un outil économique certain qui conduirait à la création d'emplois industriels, à travers les développements nouveaux qu'il engendrerait.

De très nombreux industriels belges ont marqué un intérêt très vif pour ce projet. Je voudrais, intentionnellement, en citer quelques-uns pour vous démontrer tout le sérieux de ce projet : Pegard à Andenne pour la robotique, Acec à Charleroi pour l'électrotechnique, MBL à Bruxelles pour l'électronique, CBL Optronics à Gand pour le créneau lasers, Stenvick à Fontaine pour les forages, Tubemeuse à Flémalle pour les tubes métalliques de forage, Prochar à Liège pour l'activité générale charbon, les Câbleries de Dour pour les fibres optiques, les Câbleries d'Eupen pour les câbles électriques etc.

Les investissements nécessaires ont été étudiés et se situent au niveau des 417 millions.

Serait-ce trop payer pour valoriser les travaux de nos chercheurs wallons et améliorer le « savoir-faire » et la technologie de nombreuses firmes wallonnes spécialisées en activités de charbonnage ?

Serait-ce trop payer pour tenir en vie et rentabiliser les mines du Limbourg, pendant plusieurs décennies ?

Mais le temps presse. Le Roton ferme le 30 septembre. Or il faut plus de trois mois pour approvisionner les pompes d'exhaure, nécessaires à l'étage moins 170 mètres.

En juin 1983, l'Inix a déposé ce projet. La décision est toujours en suspens. Fin avril 1984, un nouveau rapport témoigne de l'intérêt manifesté par plusieurs entreprises industrielles performantes. Mais encore aucune décision.

Monsieur le ministre, pensez-y ! Cette décision doit intervenir à très bref délai, pour permettre la reprise et la préservation des installations, en même temps que l'arrêt de l'exploitation. Plus tard, il sera trop tard.

Pouvez-vous donc, monsieur le ministre, me faire savoir où en sont vos contacts avec les tiers — firmes intéressées par le projet, les Communautés européennes, etc. — et quand on peut envisager une décision favorable ?

Car chacun aura vu la relation directe et étroite entre les KS, le projet Hypy et le laboratoire souterrain du Roton. C'est dans le contexte de cette trilogie qu'il faut aborder le problème et l'avenir du charbon belge.

Il faut bien convenir que ces 417 millions sont une prime d'assurance bien faible pour garantir la réussite des projets limbourgeois.

Mais, parce que j'ai des raisons de craindre — vous ne me contredirez pas, monsieur le ministre —, que les discussions en cours ne débouchent pas sur une décision ferme, à temps voulu, je voudrais vous demander, avec la plus grande insistance, deux choses bien concrètes.

D'abord, à titre conservatoire et pour ne pas rater l'occasion, de :

- a) Maintenir provisoirement l'exhaure après l'arrêt du Roton en septembre 1984;
- b) Maintenir une équipe qui procéderait à deux sondages de repérage.

Le coût de ces deux points serait d'environ vingt millions, en 1984. Je crois que le jeu en vaut la chandelle.

Ensuite, à titre de contrôle, de pousser une meilleure analyse « coût-bénéfice » avant de s'engager plus en avant. Ceci permettrait notamment d'étudier la création d'un syndicat d'étude avec les industriels intéressés qui accepteraient d'y consacrer des fonds.

J'espère avoir été clair et concret, monsieur le ministre. Maintenant, c'est à vous de jouer ! J'attends vos réponses et vous en remercie. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Op 't Eynde.

De heer Op 't Eynde. — Mijnheer de Voorzitter, wij zouden vooraf onze waardering willen uitdrukken voor het objectief en traditioneel zeer voortreffelijk verslag van onze collega, de heer Declercq, dat wij met erg veel aandacht hebben gelezen. Evenveel aandacht en interesse hebben wij besteed aan de inleidende nota die de minister bij de bespreking van zijn begroting in de commissie heeft verstrekt. Deze nota bevestigt dat de buitenlandse indicatoren wijzen op een opleving van de economische conjunctuur.

Niet alleen Amerika en Japan scoren hoog in de activiteitsexpansie, maar ook in sommige landen van de Europese Gemeenschap, tekenen zich hoopvolle aanwijzingen af dat men zich langzaam herstelt van de diepe recessie van de jaren 1980-1982. De voornaamste factoren van deze economische opleving zijn : de bouwnijverheid, de particuliere consumptievraag, de voorraadaanvulling, de aangroei van de uitvoer.

Het gematigd binnenlands conjunctuurherstel van sommige industrielanden, zoals de Verenigde Staten, Japan, het Verenigd Koninkrijk en de Bondsrepubliek Duitsland, biedt enigszins gunstige perspectieven voor de volumegroei van de wereldhandel, waaraan andere landen zich wellicht wat kunnen optrekken om hun export op te voeren. Voor de Belgische regering is deze exportgroefactor helaas, de enige reddingsboei voor een economisch herstel. De regering heeft inderdaad van bij haar aantreden enkel het herstel van het concurrentievermogen van de bedrijven vooropgesteld.

Wij geven toe dat onze concurrentiepositie gunstig geëvolueerd is, wat bijvoorbeeld blijkt uit het feit dat de export in waarde over oktober 1983 toenam met 8 pct., hetgeen belangrijk meer was dan de procentuele toename van de wereldhandel. Spijtig genoeg heeft deze regering alle andere factoren, zoals onder meer een volledige tewerkstelling, behoud van de koopkracht, die een economisch herstel gunstig hadden kunnen beïnvloeden, volledig verwaarloosd, ja zelfs verworpen.

Om deze stelling te staven, willen wij op enkele sectoriële aspecten nader ingaan.

In de bouwnijverheid lagen de investeringen over 1983 zeker niet hoger dan in 1982. En zelfs als de regering rekening houdt met een volumetoename van 4 pct. in 1984, dan betekent dit ongeveer een totale investeringswaarde van 150 miljard Belgische frank tegenover 229 miljard frank in 1978, toen de prijsindex 35 pct. lager lag. Men kan bezwaarlijk van een succesvol bouwbeleid getuigen als men moet vaststellen dat de totale omzet over 1984 zich situeert rond 45 pct. van het peil dat in 1970 werd bereikt.

Uit uw inleidende nota, mijnheer de minister, leren wij dat de particuliere consumptievraag juist in die landen het snelst stijgt waar ook het conjunctureel herstel zich het sterkst aankondigt. Dit is natuurlijk geen

toeval. Er bestaat integendeel een zeer duidelijk en rechtstreeks verband tussen beide. U zult dan ook allicht begrijpen dat wij geenszins akkoord kunnen gaan met de gevoerde regeringspolitiek die verder blijft volharden in de tokenning van financiële voordelen aan de bedrijven, zonder ze enige verplichting van tewerkstelling of investering als tegenprestatie op te leggen, terwijl anderzijds geen enkele gelegenheid onverlet wordt gelaten om de koopkracht van de bevolking drastisch aan te tasten.

Men kan toch niet ontkennen — en om de geloofwaardigheid van deze cijfers te staven verwijzen wij naar de gegevens van de Nationale Bank van België — dat de ondernemingen na betaling van interesten, aandeelhouders en beheerders, hun winsten zagen stijgen van 327 miljard in 1981 tot 458 miljard in 1983 of in twee jaar tijd een stijging van 40 pct. Met de gevoerde politiek zal deze trend zich ook in de toekomst wel verder zetten.

Trouwens, volgens gegevens van het Planbureau, zal de uurproductiviteit van de bedrijven in 1985 met 4,9 pct. toenemen en in 1986 met 4,5 pct. Voeg daarbij de mogelijkheid om kapitalen aan te trekken tegen uitermate gunstige voorwaarden, het niet-invorderen van de belasting op de superwinsten, die in 1980, toen die winsten merkbaar lager lagen, toch 6,5 miljard opbrachten, de onmiskenbare belangrijke fiscale fraude en het ontbreken van een vermogensbelasting die wel geheven wordt in West-Duitsland, Frankrijk, Denemarken, Luxemburg, Noorwegen, Finland, Nederland, Oostenrijk, Spanje, Zwitserland en Zweden, dan komt het toch wel erg ondankbaar over, ja zelfs immoreel, dat de ondernemingen niet hebben gezorgd voor nieuwe investeringen met daaraan gekoppeld een bijkomende tewerkstelling.

Schrikt daartegenover staat de politiek die de regering voert ten opzichte van de loontrekkenden, de langdurig werklozen, de weduwen, invaliden, gepensioneerden en wezen. Hoe wil men dat de binnenlandse vraag zou gestegen zijn als in 1983 de toename van de bruto-uurlonen slechts 3,8 pct. bedroeg tegenover een inflatie van 7,2 pct. Dit is en blijft een reële koopkrachtvermindering van 3,4 pct.

Het lijkt niet de minste twijfel dat voor 1984 het ingebouwde indexvertragsmechanisme en daar bovenop nog de inleveringen opgenomen in het spaarplan, beslist remmend zullen werken op de binnenlandse vraag. Net zoals de loontrekkenden zullen zij die van een vervangingsinkomen moeten leven hun reële inkomsten zien dalen door datzelfde spaarplan. Rekening houdend met deze fenomenen, vinden wij dat het globaal ontvangstencijfer van de Staat, dat geraamd wordt op 1315 miljard of een stijging van 8 pct., totaal onbetrouwbaar is.

Het jaar 1983 vertoonde reeds een minderopbrengst aan belastingontvangsten van 57 miljard. De ontvangsten voor 1984 zullen lager liggen door het feit dat de uitvoer aan de indirecte belasting ontsnapt, dat de verhoogde inhoudingen van de sociale bijdragen de belastbare inkomsten afremmen en dat de inkomsten van de zelfstandigen door de verzwakking van de particuliere consumptievraag merkbaar lager liggen. Door al deze factoren zijn de ontvangsten van 1984 volgens ons met meer dan 30 miljard overschat, wat het overheidstekort met een zelfde bedrag zal doen toenemen, met alle nefaste gevolgen van dien.

In uw toelichtingsnota tot de begroting, mijnheer de minister, haalt u zelf aan en geeft u toe dat de verwerkende nijverheid zich stabiliseert, dat het gezinsverbruik buiten de autoverkoop — en dit is wellicht alleen een tijdelijk inhaalmaneuver — in dalende lijn gaat, dat de duurzame en halfduurzame goederen dalen met meer dan 6 pct. in volume en dat de textielindustrie stagneert.

Maar anderzijds schijnt het u te verwonderen dat er zich in de sector voeding een nieuw fenomeen voordoet. Ook in deze sector is een dalende trend van het globaal omzetcijfer van 3,6 pct. op jaarbasis merkbaar. Voor ons, mijnheer de minister, is dit echter niet zo verwonderlijk omdat vele gezinnen, door de opgelegde algemene verarmingspolitiek van deze regering, dienen te besparen zelfs op de meest essentiële en levensnoodzakelijke dingen.

Verder stellen wij vast, mijnheer de minister, dat de inflatie over 1983 7,2 pct. bedroeg — de heer de Wasseige heeft daarop reeds gewezen. Ofschoon men aanvoert dat dit 1 pct. beneden het Europese gemiddelde ligt, is dit tweemaal zo hoog als bij de ons omringende landen waarmee wij de belangrijkste handelsbetrekkingen onderhouden. Vermits de toename van de groothandelsprijsen, 10,3 pct. in februari 1984 tegenover 3,1 pct. in juni 1983, een duidelijke opwaartse trend vertoont, zal de inflatie over 1984 evenmin ingedijkt kunnen worden. Vooral omdat het stijgingspercentage van deze groothandelsprijsen voor eindprodukten zich het sterkst zal laten voelen tegen het einde van 1984.

In dit inflatieverband moet het ons toch ook van het hart dat in een tijd van massale werkloosheid het ministerie van Economische Zaken

zich terecht kan beklagen over een personeelonderbezetting om een efficiënt prijsbeleid te voeren.

Evenmin kan deze regering, ondanks de devaluatie en de daaropvolgende muntherschikkingen, er zich op beroemen het vertrouwen in de Belgische frank hersteld te hebben, wel integendeel. De frank bleef tot en met maart 1984 zeer zwak. De Nationale Bank moest reeds vanaf begin van dit jaar ingrijpen door deviezenverkoop om de druk enigszins te verlichten.

De intrestvoet van 11 pct. einde 1983 diende in maart 1984 te worden opgevoerd tot 12,25 pct. en als men zich realiseert dat 1 pct. stijging van deze intrestvoet een aderlating van ongeveer 30 miljard betekent, is het niet moeilijk de nefaste invloed hiervan op het overheidstekort te berekenen. Sedert het aantreden van deze regering is de totale openbare schuld gestegen met een derde en ze bereikt thans een rekordhoogte van 4500 miljard. Over 1983 bedroegen de rentelasten van deze schuld 475 miljard; in 1984 zullen zij nog altijd 23,5 pct. van de overheidsontvangsten en 20 pct. van de overheidsuitgaven betekenen en zij zullen nog stijgen.

De heer Leemans treedt opnieuw als voorzitter op

U zult met mij moeten toegeven, dat wij ver — zeer ver — verwijderd zijn van de vooropgestelde en beloofde halvering van de lopende overheidstekorten.

Het zou onlogisch zijn, mijnheer de minister, in verband met dit betoog niet even in te haken op de tewerkstellingsproblematiek. Einde oktober 1983 telde dit land 518 000 uitkeringsgerechtigde volledig werklozen. Einde maart 1984 bedroeg dit cijfer 515 454. Steunend op deze gegevens beweert de regering de stijging van de werkloosheid tot staan gebracht te hebben dank zij het gunstig verloop van de industriële productie.

Om dit optimisme toch enigszins te temperen, willen wij erop wijzen dat in het opgegeven cijfer van de volledig werklozen, 58 000 tewerkgestelden in de bijzondere kaders niet begrepen zijn, evenmin als de 30 000 personen die zich met een deeltijdse job tevreden hebben moeten stellen. Men kan niet ontkennen dat er sinds maart 1983, 86 000 arbeidsplaatsen verloren gingen en dat het spaarplan nog eens bijkomend 40 000 arbeidsplaatsen zal vernietigen. Zolang de regering de bestrijding van de werkloosheid als afgeleide blijft beschouwen van de industriële groei en niet als doelstelling op zichzelf, zal zij ook op dit vlak niet slagen.

De balans van twee en een half jaar regering-Martens V is dus snel gemaakt. Behoudens de daling van de loonkosten van de bedrijven, de stijging van de bedrijfswinsten en de verbetering van de handelsbalans, is de regering in al haar andere doelstellingen niet geslaagd. En toch klungelt deze regering verder. Zij ziet voor ogen dat de door haar toegediende inleveringsmedicatie én Staat, én burger ziek heeft gemaakt. En toch verwacht zij thans alle heil en gezondmaking door een nog grotere dosis van die inleveringsmedicatie toe te dienen door middel van het spaarplan. Wij althans zijn erg bevreesd voor het resultaat.

Het meest opmerkelijke in uw begroting 1984, mijnheer de minister, is natuurlijk de daling van 44,3 pct. van de kapitaaluitgaven tegenover de aangepaste begroting 1983. Deze daling is vrijwel volledig toe te schrijven, zoals de rapporteur heeft vermeld, aan de 3,5 miljard verminderde budgettaire kredieten van het Nationaal Solidariteitsfonds en de 1 miljard verminderde kredieten voor het programma «Rationeel energieverbruik».

Om enigszins een verkapt regionalisatie van de nationale sectoren tot stand te brengen en om de bezwaren van de Raad van State te ontwijken, diende u ter uitvoering van het akkoord van 26 juli 1983 een begrotings-technische kunstgreep uit te voeren door twee andere fondsen op te richten op afzonderlijke begrotingsartikelen, te weten: de nationale sectoren in Vlaanderen en de nationale sectoren in Wallonië. Deze werkwijze noodzaakte natuurlijk de regering ertoe, haar politiek ten opzichte van het Fonds voor industriële vernieuwing totaal te herzien. Niet langer dan twaalf maanden geleden werd dit belangrijk instrument van overheidsbeleid drooggelegd en de institutionele toekomst van het fonds werd volledig in twijfel getrokken.

Aangezien de eventuele saldi, na betaling van de uitgaven boven de voorziene enveloppes voor de herstructurering van de nationale sectoren in Vlaanderen en Wallonië, dienen te worden overgedragen aan het Fonds voor industriële vernieuwing op een afzonderlijke rekening per gewest ten behoeve van het reconversiebeleid, schijnt de toekomst van dit fonds nu weer verzekerd: er wordt immers ongeveer 15 miljard ter beschikking gesteld. De herhaaldelijk gewijzigde beleidsopties ten

opzichte van het fonds wijzen zeker niet op een consequente, weldoordachte regeringspolitiek.

Dat er anderzijds ook geen kredieten meer ingeschreven staan voor het rationeel energieverbruik, wijst er duidelijk op dat de regering talmt met dit programma en dat ook hier geen duidelijk afgebakende politiek aanwezig is, tenzij men natuurlijk opzettelijk op vertraging en afbraak aanstuurt.

Het spijt mij dan ook dat de staatssecretaris niet aanwezig is. Ik had hem graag enkele vragen gesteld waarop ik even graag een antwoord had gekregen.

Hecht men nog enige waarde aan de studie van het Planbureau en van Wetenschapsbeleid waaruit bleek dat een strikt toegepast rationeel energieverbruikprogramma de energierekening in de nijverheid tegen 1990 zou verminderen met 70 miljard en dat deze besparingsmaatregelen daarenboven zouden toelaten 30 000 arbeidsplaatsen te creëren? Dat zou op zijn beurt voor het jaar 1990 alleen, een besparing van 50 miljard betekenen ingevolge de vermindering van de werkloosheidsuitkeringen en de toename van de directe en de indirecte belastingen. Waar blijven de verplichte isolatienormen bij nieuwbouw? Waar blijft het reclameverbod voor ongepaste energiemiddelen? Waarom schaft men de degressieve energietariefsystemen, die het verbruik aansporen, niet af? Wanneer zal de beloofde VZW operationeel worden, die moet zorgen voor de coördinatie van de promotiecampagnes en een correcte voorlichting van de verbruiker?

Allemaal prangende vragen waarop de regering ons geen antwoord geeft of wenst te geven.

Even onduidelijk blijft voor ons het regeringsstandpunt in verband met het behoud van de Limburgse steenkoolindustrie en de Belgische participatie in de nucleaire centrales te Chooz.

Het feit dat de enveloppe toegekend ter dekking van de exploitatieverliezen van de steenkoolmijnen niet meer zal worden hernieuwd, hypothekeert het voortbestaan van deze industrie zeer zwaar.

Waar zal het Vlaamse Gewest bij noodzakelijke vernieuwing van deze enveloppe, de financiële middelen vandaan halen?

Waarom wordt de bestaande enveloppe niet geïndexeerd en waarom worden akkoorden gesloten waarbij aan de Belgische elektriciërs het voordeel wordt verstrekt kolen af te nemen tegen een bodemkoersprijs die bij een eventuele afname van de dollarkoers nog merkbaar zal dalen en derhalve de exploitatieverliezen verhogen?

Waarom wordt aan Sidmar niet opgelegd dat men de aangegane verbintenissen tot steenkoolafname moet naleven?

Wanneer wordt de verluchtingsschacht te Waterschei gebouwd en wanneer wordt de concessie te Beringen uitgebreid?

Maar wat ons vooral bezorgd maakt is de ondertekening van de akkoorden van Chooz waardoor wij wellicht de klassieke steenkoolcentrale van 600 megawatt mogen vergeten.

Tijdens het energiedebat in 1982 beloofde u ons, mijnheer de minister, dat er geen beslissing zou worden genomen inzake participatie te Chooz alvorens de technisch-economische conclusies zouden gekend zijn van een studie over dat te verwachten elektriciteitsverbruik.

Wij geloofden toen al niet in deze kritische evaluatie omdat elke deelneming van de Belgische industrie in Frankrijk onvermijdelijk een wederkerige Franse deelname bij de bouw van de volgende nucleaire centrale in België tot gevolg zou hebben.

Vergeeten wij trouwens niet dat het Belgisch-Frans akkoord voor de levering van de reactoren reeds werd ondertekend op 17 juni 1982 toen het energiedebat in de Kamer nog niet eens was beëindigd. Ook thans beweert de regering nog dat het gesloten akkoord van het commerciële type is, zonder enig regeringsengagement. Net alsof de industriële dergelijke zware risico's inzake vervangende bestellingen en progressieve boetes zouden durven aangaan, zonder het stilzwijgend akkoord te hebben van de regering voor de wederkerige Franse participatie bij oprichting van Doel 5.

Hoewel wij helemaal niet akkoord gaan met de gevoerde onderhandelingen, voorspellen wij dat gezien de hoge investeringskosten en de lange oprichtingsduur van een nucleaire centrale de regering eerder vroeg dan laat groen licht zal geven voor Doel 5.

Dit kadert helemaal in de regeringspolitiek die erin bestaat de nucleaire lobby terwille te zijn en de steenkoolindustrie op te doeken. Nadien zal men de publieke opinie dan wel weer kalm houden met argumenten dat een steenkoolcentrale niet haalbaar is omdat het stijgend elektriciteitsverbruik geringer uitvalt dan voorzien en een bijkomende kolencentrale dus

niet verantwoord is, dan wel dat de kostprijs van het kilowattuur van een steenkoolcentrale, gezien de ontzwevelingsprocedure, veel te hoog uitvalt tegenover het kilowattuur geproduceerd in een nucleaire centrale.

Herhaaldelijk hebben wij al moeten ervaren dat onder de druk van de staatssecretaris voor Energie het publiek belang en de veiligheid worden genegeerd ter bevordering van het financieel welzijn van enkele belangengroepen.

De Limburgse bevolking zal dit alleszins in haar oren « Knoopsen ».

De Vlaamse socialist, mijnheer de minister, staan een volledig ander economisch beleid voor, gebaseerd op totaal andere krachtlijnen. Wij weten dat u onze alternatieven verworpt. Het zal u dan ook niet verbazen als wij op onze beurt deze begroting niet zullen goedkeuren. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à M. François.

M. François. — Monsieur le Président, monsieur le ministre, je voudrais, me limiter exclusivement à un aspect de votre politique: l'inflation et le pouvoir d'achat du franc et, plus singulièrement, la politique des prix.

Ces derniers temps, la presse, la plupart des journaux de quelque bord qu'ils soient se sont penchés abondamment sur le problème des prix. Ils ont analysé le panier de la ménagère pour arriver, bien souvent, à des constatations peu rassurantes.

J'ai sous les yeux les tableaux relatifs à l'inflation et au pouvoir d'achat du franc sur base des indices des prix à la consommation.

Si l'on considère que, tant en matière d'inflation que de pouvoir d'achat du franc, l'année 1982 a été, certes, l'année noire, on peut convenir, chiffres à l'appui, que la situation s'améliore depuis un an environ. Elle reste néanmoins nettement préoccupante. Les chiffres officiels sont éloquentes.

En janvier dernier, le taux d'inflation a augmenté de 6,9 p.c. par rapport à janvier 1983. En février, il remontait à 7,1 p.c. pour atteindre 7,5 p.c. en avril. En février il s'est stabilisé à 7 p.c. pour les services et le secteur non alimentaire; pour le secteur alimentaire, c'est à dire les produits de première nécessité, il dépassait encore les 8 p.c.

Dans le même temps, on observait une diminution de 6,4 p.c. du pouvoir d'achat du franc en janvier 1984 par rapport à janvier 1983, une érosion, vous en conviendrez, inquiétante.

En fait, le pouvoir d'achat du franc n'a cessé de se détériorer, avec toutes les difficultés que cela suppose pour les ménages, et les risques de déflation que cela pourrait faire courir à notre économie. Sur base des indices des prix à la consommation, il apparaît que 100 francs de 1970 valaient encore, en mars 1984, 37,20 francs en pouvoir d'achat réel. Ce sont là des chiffres plus qu'éloquents.

Au moment où des efforts particuliers sont demandés à la population, notamment par la suppression de certaines tranches d'indexation, il importe, croyons-nous, de veiller, par une politique des prix appropriée, au maintien des taux d'inflation dans les limites les plus réduites possibles.

Si l'on s'en réfère à l'évolution de l'indice des prix pendant la période de janvier à novembre 1983, on constate que, pour une augmentation de 11,97 points de cet indice, 3,50 points sont imputables à la politique des prix et 4,56 à des décisions directes du gouvernement se traduisant, par exemple, par une augmentation de taxes ou de droits d'accises.

Vos chiffres sont d'ailleurs tout aussi éloquentes. Dans l'exposé que vous avez fait en commission, vous précisiez que pour 1983 l'inflation était due, pour 38,1 p.c., aux tarifs publics, à la fiscalité et à la parafiscalité et pour 29,2 p.c. à la politique des prix.

C'est dire combien les attitudes, les choix et les décisions du gouvernement sont déterminants en matière d'inflation et donc de pouvoir d'achat.

Que se passera-t-il en 1984? Le gouvernement a exprimé aux partenaires sociaux son intention de ramener le taux d'inflation aux environs de 6,5 à 6 p.c. d'ici à la fin de l'année. Cet objectif est-il encore réalisable? Si oui, comment comptez-vous l'atteindre?

Vous discutez actuellement — et, si nous sommes bien informés, aujourd'hui encore — avec les partenaires sociaux précisément de la politique des prix. Vos propositions en cette matière, rendues publiques au début de ce mois, s'articulent sur treize points. Je n'en ferai pas ici l'analyse détaillée, mais je retiendrai quelques orientations qui nous paraissent positives ainsi que d'autres qui, malheureusement, le sont

moins à notre avis ou appellent, en tout cas, des éclaircissements, voire des réserves.

Je relève d'abord les points positifs.

En premier lieu, il n'y aura plus de hausses globales, sectorielles ou professionnelles. C'était devenu une pratique facile mais dangereuse et c'est très bien que vous y mettiez fin. Les demandes globales de hausses de prix introduites par les fédérations d'entreprises seront dorénavant refusées et seules les demandes individuelles seront examinées de manière à établir clairement une distinction entre les dossiers importants et ceux qui le sont moins, avec leur structure de prix spécifique.

Une deuxième mesure positive est votre volonté de traiter les importateurs détaillants comme les autres. Attention cependant à une application trop rigoureuse de ce principe! En effet, on connaît des entreprises de ce type qui fondent précisément leur effort commercial sur une politique de bas prix.

Troisième mesure immédiate et positive: vous allez donner plus de moyens aux services administratifs qui participent, à divers stades, à la politique des prix, tout en les rationalisant. Ainsi peut-on espérer peut-être un contrôle plus correct, plus rigoureux et plus suivi.

Telles sont les mesures prévues dans l'immédiat.

Je parlerai maintenant des intentions favorables. Elles se traduisent essentiellement par deux projets: l'un sur les pratiques commerciales, l'autre sur la concurrence. Ces deux projets — faut-il le dire? — sont annoncés et attendus depuis très longtemps déjà. D'aucuns prétendent, en effet, qu'une concurrence mieux organisée est la meilleure alternative à une politique des prix toujours difficilement applicable. Sans doute ont-ils raison, en partie tout au moins, mais il faut remarquer que les effets attendus ne se manifesteront ni aujourd'hui, ni probablement demain. En clair, cette loi ne produira ses effets ni en 1984, ni même en 1985, si je me réfère au rapport excellent qui nous a été présenté par notre collègue M. Declercq.

En ce qui concerne les intentions quant à la concurrence, nous n'en sommes qu'au stade de l'avant-projet, tandis que le projet sur les pratiques commerciales sera seulement déposé en octobre prochain par le gouvernement. Bravo pour ces intentions, mais n'étant pas opérationnelles il paraît difficile qu'elles puissent vous aider à atteindre l'objectif que vous vous êtes fixé pour la fin de cette année.

Par ailleurs, certains points de votre proposition appellent, selon nous, des éclaircissements, voire des réserves.

Vous annoncez plus de souplesse dans l'examen des dossiers. C'est très bien, mais encore faudrait-il que cet assouplissement s'appuie tou-

jours sur des principes clairement définis, par exemple, en ce qui concerne le maintien ou l'extension de l'emploi ou encore le volume des investissements. Il faudrait aussi que les arguments ou les promesses des demandeurs soient suivis de réalisations effectives et contrôlables.

En outre, vous annoncez que le système de notification, qui est déjà d'usage pour les entreprises dont le chiffre d'affaires ne dépasse pas 100 millions, sera désormais d'application pour des dossiers moins importants. Les producteurs et les importateurs dont le chiffre d'affaires se situe entre 100 et 250 millions par an pourraient, eux aussi, répercuter la hausse de leurs prix de revient et de leurs prix à l'importation en valeur absolue sur leurs prix de vente et ce, après un délai de trois mois après notification et sauf avis contraire du service des prix.

Cette répercussion ne pourrait jouer que pour l'augmentation des prix à l'importation. Nous exprimons des réserves à ce sujet car nous ne comprenons pas très bien qu'au moment où tout le monde prône la rigueur en ce qui concerne la maîtrise des prix, vous puissiez donner l'impression de prendre des mesures plus laxistes, puisque vous augmentez sensiblement le montant du plafond du chiffre d'affaires en dessous duquel une simple notification suffit pour répercuter certaines hausses.

Voilà, monsieur le ministre, comment nous jugeons vos propositions et vos intentions. Nous vous demandons de ne pas confondre les unes avec les autres. Notre conviction est que l'objectif que le gouvernement s'est fixé pour fin 1984 en matière d'inflation ne peut être réalisé si on pratique le « laisser faire » et si on maintient le système actuel de politique sélective des prix.

Il s'impose donc — c'est notre conviction — de prendre dans l'immédiat des mesures susceptibles de freiner les prix. C'est, à notre avis, la compensation indispensable à la modération salariale que nous avons, une fois encore, acceptée pour 1984 et 1985. (*Applaudissements sur les bancs de la majorité.*)

M. le Président. — Nous poursuivrons cette discussion cet après-midi à 14 heures.

Wij zetten deze bespreking vanmiddag te 14 uur voort.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 12 h 30 m.)

(De vergadering wordt gesloten te 12 u. 30 m.)

2448